

8. Слободянюк Петро. Українська церква: історія руїни і відродження. – Хмельницький, 2000. – С. 184.
9. Философский энциклопедический словарь. - М., 1983. – С. 574.

А.І. Панченко

(Сумський державний університет)

Глобалізація і демократичні орієнтири України

Процес глобалізації, що відбувається в сучасному світі, характеризується кількісним зростанням, інтенсифікацією політичних, економічних, соціальних, культурних зв'язків, стосунків різних країн світу, посилюються інтеграційні процеси в житті людства, підвищується взаємозалежність і заємопов'язаність членів людського співтовариства.

Залишаючи поза межами розгляд проблем, що торкаються наслідків глобалізації в економіці, комунікаційних технологіях, в соціальному і культурному житті, розглянемо деякі аспекти впливу глобалізації на поширення демократії в сучасному світі і в Україні зокрема.

Коли зникають перешкоди на шляху розповсюдження інформації і посилюється взаємозв'язок між різними державами, виникають сприятливі умови для поширення демократичних цінностей, зростає можливість міжнародного співтовариства отримувати інформацію стосовно певних стандартів суспільного життя в тій чи іншій країні, здійснювати моніторинг просування до демократії, яка, на думку політологів, найбільш відповідає самій природі людини.

Водночас глобалізація в значній мірі нівелює відмінності країн, їх історичні і національні особливості, нав'язує певні стандарти суспільного життя, стверджує погляд, далеко не безсумнівний, на демократичні цінності, посилює тиск – не тільки економічний, але й політичний – транснаціональних корпорацій на уряди національних держав, які не завжди здатні розв'язати як внутрішні, так і зовнішні проблеми.

Становлення демократичної політичної системи в Україні, що йде досить повільними темпами, гальмується проблемами, які носять комплексний характер і торкаються водночас політичних, економічних, соціальних сфер життя. Трансформація України в демократичну державу вимагає багатомірного здійснення інституційних перетворень. Політолог з Великої Британії Тарас Кузьо відносно України ввів термін "почетвірна трансформація". Як країна постколоніальна, стверджує він, Україна мусить будувати не тільки державу, а й політичну націю. В значній мірі гальмує цей процес відсутність національного досвіду державотворення.

Розбудова демократичного суспільства нагально потребує кардинальних перетворень економіки, в основі котрої лежить приватна власність, формування ставлення до неї як до ознаки цивілізованості. В Україні навички вести приватний бізнес знаходяться в зародковому стані.

Повільно і болісно відбувається перетворення і в політичній системі. Якщо формування політичних державних інституцій проходить, хоч і формально, більш-менш швидкими темпами, політична свідомість громадян суспільства, політична культура змінюється поволі. Цьому сприяє і владна поведінка певної частини владної еліти. З 90-х років ХХ ст. розпочалося формування нового класу власників з колишньої компартійної еліти, яка зуміла здійснити перерозподіл державної власності на свою користь і, більше того, залишитися при владі. Нові реалії зумовили і новий світогляд. Невисокі моральні якості правлячого класу, низький професійний рівень роблять створені демократичні інститути в значній мірі формальними. Громадяни країни, які очікували швидкого покращення економічного і соціального життя, все більше виявляють розчарування.

На демократичне просування України впливають і зовнішні чинники, хоча вони і не відіграють вирішальної ролі. Відсутність достатніх західних інвестицій, дистанціювання від Росії для збереження незалежності призвело до стійкого і глибокого падіння виробництва і соціального зuboжіння, і з такого становища Україна виходить дуже поволі.

Взагалі перехід до демократії виявляється не таким легким і безболісним, як здавалося на початку цього шляху. Політичну систему, що існує в Україні, можна розглядати лише як формально демократичну. Вчені не виключають, що в майбутньому можуть бути знайдені нові форми політичних взаємодій в суспільстві, які відрізнятимуться від тих, що вже існують в країнах Західної Європи та США.

Н. В. Рыбалко
(Донецкий институт управления)

Формирование гражданской и политической активности современной украинской молодежи

Процесс активного развития украинского общества, его интеграции в мировое сообщество имеет сложный и противоречивый характер. С возрождением национальной культуры, установлением новых общественных приоритетов, наиболее острой в настоящее время является проблема более детального изучения характера и содержания понятия «трансформация» (трансформация как перестройка, преобразование и изменение структур, идей, ценностей в общественной и личной сфере). Одним из основных аспектов этой перестройки является процесс глобализации, который за последнее десятилетие переходного периода охватил все сферы и уровни человеческой жизнедеятельности. Но более глубоко глобализация коснулась личностного сознания и отразилась на процессах возрождения ценностных ориентаций и характере адаптации молодежи в условиях трансформации социума.

На современном этапе развития общества параллельно с государственной программой формирования национально-гражданских ценностей можно увидеть и массовое приобщение молодежи к объектам западной культуры как в материальной, так и духовных сферах жизни. В тоже время это не самые лучшие объекты, содержание которых формирует нигилизм, индивидуализм, эгоизм и эгоцентризм, насилие как способ решения всех жизненных проблем.